

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т

1931 сүл алтынны

15 күнүттөн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 102 (5926)

1983 сүл. Атырдыах ыйын 27 күнэ
СУБУОТА

Сыаната
2 харчы.

ХОМУУР ҮЛЭЛЭРИГЭР — ТЭРЭЭНИИ, ТЭТИМИ

Быйыл өг буолан от үчүгүйдик үүннэ. Ону туһанан оройуон совхозтара, общественнога сүөһү аһылыгы бөлөмнөөһүннэ балачча көхтөөхтүк үлэстидэр. Ол эрэри ис кыһтар ситэ туһаныллы-батылар дииргэ тиһибит. Бу бэйэлээх кураан сааһыта санда хоту олгөмнүк оттооботубут. Ааспыт нэдиэлэ түмүгүнэн оройуон үрдүнэ 24341 тонна оту кэбиспит сезоннаабы былааны 80,8 бырыһыан ээ толордубут, графикка өссө да киирбөтүбүт. От таар дин бүтэйдик бөхөсүйөн, онно эбии биллэр биригүннэлэринэн сүөһү аһылыга буолар культуралар үүнүүлэрэ мөлтөх буолан баччаанна дээр оройуон үрдүнэн баара-суога 5000 тонна эрэ кэри-лэ силлэс утулунна. Витаминнаах от мээккэтин бөлөмнөөһүн соруудаһын алгара да толоруллубакка иһэр.

Оттуур кэм кылаагаа, ударнай ый түмүктөнөрө субу кэллэ. Оттон кэнниги түспүт ардактарга тап-таран, туох да кистэлэ суох, ходуһага үлэ-хамнас мөлтөөтө, отчуг ахсаана биллэрдик арыһаата. Ону биллэ, көрө олорон совхозтар салайааччылары үлэ-төһүмүн нымтаппакка ударнай ый иһигэр графикка киирбөргө хамсатылыах дьаһаллары ылбаһтар. Ол охсууттар окко кэнниги нэдиэлэтээри график киирбөргө даһын толоруллубата, сиклестөөһүннэ ударнай декада эрийиллэр түмүгү биэрбэтэ.

От хомуурун төһүмэ «Чурапчы» уонна «Мында-байы» совхозтарга ордук быһа түстэ. Атырдыах ыйын 15 күнүттөн 22 күнүгэр дээр «чурапчылар» биэр да тонна оту кэбиспитилэр, оттон «мындабайылар» 132 тоннаны эрэ эһитилэр. Ити түбөспүчү буолбатах. Хаалыгы тахсыбыт хаһаайыстыбаларыгар, ордук «Мындабайыга», урукку сылларга атырдыах ыйын иккис аһарыттан оттуур сир бүт-бүтэ эбэтэр куһаҥан күтүндүмүтүн мөһүдөһүтү аһаран аһыһа оттообот быһыы, ходуһаттан уорак-көстө тахсыы, сүтүү-оһуу хаччылары баар буолал-лара. Бу сүөргү быһыы быйыл да хатыланар күт-талланы. Тыл хаһаайыстыбатын управлениета, совхозтар салайталара итинки сэрэтэр суһал дьа-һаллары ылыах тустаахтар.

Сүөһүгэ сүмэһиннээх аһылыгы бөлөмнөөһүннэ бөлөмтөнү уураага бириэмэ уолдыаста. Хаһаайыс-тыбаннай салайааччылар, партийнай төрүтлөр сиклестиир эвенотар былааннарын халбаҥа суох толорууларын ирдиллэр наада. Сүөһү аһылыга буолар культуралар үүнүүлэрин хомуурун ордук кичэллээхтик ыһыахха, күөх маассаны бүүс-бү-түнүгүтүн сыа-сым курааһын тутан сүтүтэ суох то-лору сиклестииххэ.

Оттообуһунга графикка киирин, бэлэстэммит удар-най соруулары толоруу ходуһага үлэ тэрээһинин сааһы тупсардаахха, олорумтуотун лаппа үрдөт-төххө, күһүмү күнү-дьылы сатаан туһаннаахха эрэ ситиһиллэрэ.

Оройуонга бурдук хомууру, сараламмыта ый алгара буолла эрэри, өссө да үтөһүн илик. Бу үлэҕэ Карл Маркс аатынан уонна Эрилик Эристи-нин аатынан совхозтар улахан бытаарыһыны та-һардылар, оттон «Мындабайы» уонна «Чурапчы» ситэ кэриэтэ саралаатылар. Хаалыттан тахсар туһугар хаһаайыстыба ахсын былааннамыт ком-байнары барыларын үлэҕэ туруоруохха, агрегат-тар икки-үс сменанан тохтоло суох үлэһитлэрин ситиһииххэ, үүнүү төһө да мөлтөдүн иһин толору хомууларын хааччылыахха.

Бу күнүртөн икки совхозка хортуппуй хомуу-ри саралаһа. Ол эмиз үлэһит илиһин хайа тар-дыа, үгүс тэрээһини эрийнэ.

Хомуур үлэлэрин табатык дьүөрлөөн, үлэһит иһинин сатабыллаахтык аттаран туруоран сезон-нары хаһаайыстыбанын хампааньналары тэрээ-һиннээхтик түмүктүү соруу туһар. Ол иһин сов-хозтар салайааччылары субу күннэргэ миэстэҕэ үлэ тэрээһинин хаһаангытааһар да тупсарар, оһо-румтуотун мунутуурдук үрдэтэр, хаачыстыбатын ордук кичэйэр эбээһинистээхтэр. Оһуоха ходуһа-ларга уонна бааһыналарга социалистическай куо-лаһыһыны көхтөөхтүк тэһитин, уталыһыллыбат хаһаайыстыбаннай үлэлэргэ сир ахсын, обществен-ноһу иһэнник тардыы баһаарар оруолу ылыах-тара.

Оройуон ходуһаларыгар, бааһыналарыгар ураты былдыаһыктаах күннэр үүннүлэр

СЕЗОННААБЫ БЫҺААРЫЛААХ ХАМПААНЬНАНЫ—УДАРНАЙДЫК, ҮРДҮК ХААЧЫСТЫБАЛААХТЫК!

Тылларыгар турдулар

БОЛУГУР. Хайыргас комсомольскай. ыччат ферма ыанньыксыттары, сүөһү аһылыгы со-го-тоопкалааһынга ССКП обкомун уонна Саха АССР Министрдерин Со-ветин республика үлэ-һиттэригэр Ынырыла-рын өйөөн, быйыл сайын сүрүн үлэлэрин быһы-гар хас биридинлэрэ икки аһардыы центнер оту оттоон туттарарга эбээ-тэһитиһэ ылыммыттары. Кинилэр холобурдарын «Мындабайы» совхоз бары сүөсүһүттэрэ ба-тыһыттары.

Хайыргасгар биэрбит тылларын толордулар уонна бу күннэргэ ферма түбүктээх үлэтигэр би-риэмэ ордорунан салгыы оттууллар.

С. ПОПОВ,
ханыат общ. корр.

570 тонна СИИЛЭС

КИЛЭНКИ. Гаврил Васильевич Захаров са-лайар сиклестиир эвенот. Мунууда дини киргэ 200 тонналаах траншея-ны толорон баран, бу күннэргэ Намылдыта

500 тонналаах траншея-га күөх маассаны ута сыл-дыар.

Вардэһэнгэ туруунаан эвенот барыта 570 тонна сүмэһиннээх аһылыгы бөлөмнөөтэ.

Манна ордук таһа-рылыахтык рабочайдар Ю. Г. Платонов, Г. Г. Ноев, В. В. Собакин үлэ-һитиллэр.

Н. ПИКИТИН.

Икки комбайн быстарар

МЫРЫЛА. «Мындабайы» совхоз Соловьевта-бы отделениета быйыл 350 тонна бурдугу хому-йуохтаах.

Ф. Ф. Собакин эвенотун механизатордара Г. Д. Николаев уонна Е. П. Сергеев икки ком-байнынан бурдугу быста-рыһы Саһыл Саһыл бааһыналарыттан саға-лаатылар. Кинилэр бис-такы күннэргэ гектартан 9-туу центнер үүнүүнү ыһылар.

Комбайнердарга сол-буурга В. Мокнаевскай уонна В. Филиппов күөс-көмө буолаллар.

Н. КРОНИКОВ.

Шефтээхтэр көмөлөрө

БАХСЫ. Оройуону кыт-га шефтээх Нерюнгри куорат механизатордара хомуур үлэлэригэр көх-төөхтүк көмөлөһөллөр.

Манна ордук таһа-рылыахтык МАЗ-503 маркалаах самосваллар шофердара В. М. Мол-чанскай уонна Н. А. Ма-лов үлэһитиллэр. Кинилэр баһаачы көмөлөрүнэн траншеяларга 690 тонна сийлэс утулунна.

Шефтээх куораттан сыалдааччылар сүрүн үлэлэрин быһыгар ком-байн уонна гранит та-һааччылар эмиз элбэҕи олордулар.

Механизатордар мантан күһүн Мутудай отделениетыгар эмиз күөх маассаны сиклестөөһүн-нэ үлэһиттэрэ.

Э. ДЯЧКОВСКАЯ.

Отделениета бастаатылар

Оройуон рекордсмен булчута Семен Николае-вич Захаров колонна-илиһинэн оттуур эвенот уларнай ый саһаанна-быттан тэһимнээхтик үлэһит.

Эвенот кэнниги күннэ-р. Туолума ураһар 22 тонна оту эбии туруорда, онон барыта 250 тонна кэ-биһиллэнэн графитын кучаран иһэр. Коллек-тив хас биридин кийи-тигэр 28-тыл тонна от-тоһо.

Бу—Субуруускай ав-тынан совхоз Хатылы-тааһы отделениетыгар бастыһ көрдөрүү.

И. ЯКОВЛЕВ.

Хорутуу тута ытыллар

ХАТЫЛЫ. Оһыттаах механизатор, коммунист С. Н. Литвинцев салайар үрдүк үүнүүтүн эвенот быйыл туорахтаах куль-туралар хомуурдарын оройуонга бастаһынан саһалаабыта. Эвенот чили-эр Иван Марков К-701 тракторунан комбайннар кинилэриттэн тутта ха-дымалы хорутан иһэр. Кини хайыһа-уһа 118 гек-тар сирин тиздэрдэ.

Совхоз отделениетын салалтата күһүмүгү хо-рутууга эбии өссө биэр К-701 уонна үс ДТ трак-тордары туруорар.

П. ПУДОВ.

БИИР ДА КУОЛАҤЫ ЭНЧИРЭШПЭККЭ

Оройуон совхозтара быйыл 5300 гектартан туо-рахтаах культуралар үүнүүлэрин хомуйуохтаахтар. «Мындабайыттан» ураты хаһаайыстыбаларга бур-дук үүнүүтэ мөлтөх буолла. Ол үрдүнэн баар кыа-һынан бэйэни сизмэ бурдугунан хаанчына сатыах-таахпыт. Онон үүнүүнү оттуу хомуйарга дьулуһуу ханнык да түбэлтэ таһаарыллыа суохтаах, гек-тардан биэр центнер да бурдук көлөр буоллаһына үүнүү кичэллээхтик хомуллуохтаах.

Бурдук хомуурун аһыттаран арыһчча эрдэ су-буруускайдар саралаабыттары. Кини ыһылаах Карл Маркс аатынан уонна Эрилик Эристиин аа-тынан совхозтар бу үлэҕэ хойутаан киирдилэр. «Чурапчы» уонна «Мындабайы» сытардалара өссө да кэнни биэрбэт. Онон оройуон үрдүнэн улахан бытаарыны таһыста.

Хомуурга Карл Маркс аатынан совхоз туһаныл-лыахтаах 10 комбайнтан 7-тин, Эрилик Эристиин-тан 4-дүн эрэ үлэһити эрэллэр. Субу күннэргэ кинилэр былааннамыт агрегаттары бааһына-га толору таһаарыах тустаахтар.

Күн-дьыл курааннаан быйыл бурдук ото кылгас буолла. Ол иһин сааскы өттүгэр мөлтөх хорутуу-лаах, куһаҥан оһоһуулаах бааһыналарга хадымал үрдээн хомуурга хоромнуу тахсар кутталлаах.

Онон комбайнердар хадымалы мунутуур намы-һах ыһыахтаахтар, биэр да куолаһы энчирэппэ-кэ хомуйуохтаахтар.

Сизмэ суох кураан күннэргэ комбайнары про-жектордарынан, фараларынан хааччыһан сууккага 2-3 сменанан үлэһиттээххэ. Очкото эрэ хомууру ба-лаһаһы 10 күнүгэр дээр бүтөрөр кыахтаах-пыт. Барыллан ааһыһан, сууккага Карл Маркс аатынан совхозка 90-иуу, Эрилик Эристиингэ 60-иуу, «Чурапчыга» 35-тин, «Мындабайыга» 45-тин гектар үүнүүтэ хомуллуохтаах.

Туорахтаах культуралар хомуурдара бааһына-га оһоһуулаах бары үлэлэр түмүктэринэн уонна саа-май баһаарылыахтарынан буолар. Кинини кэм-тигэр комбайнертан, туһанылаах специалиһтан ба-һаачы тутулукутаах. Хаһаайыстыбаннай салайаач-чылар механизатордарга сөптөөх үлэһит уонна сыһыанар усулуобуйаны тэһийэһтээхтэр, агре-гаттар үлэлэригэр күннэҕэ контуруолу олохтуо-таахтар.

В. ЕРМОЛАЕВ.

тыл хаһаайыстыбатын управлениетын ыһааһынай агронома.

Үлэҕэ хорсун оһуһун
Список—Дальнай куораттааһы тиир-бетон кон-струкциялар заводтарын кытта Нерюнгри-тааһы ГРЭС коллектива дуоһаардаһар. Станцияны ту-тааччылар делегациялара Приморскай кыраайта тийиһин, ГРЭС р-гнотон олоруулаах күүстэрин са-һааннарыһа суолтатаһа быһааран туран, дуоһаар түһэриһиттэрэ.
Дуоһаар технологическай уонна үлэ дьиссипи-лиһиһэригэр үрдүтэр, сотору кэминэн Саха сирин Соһуруу өттүнэри территорияһынай-производстве-най комплекс объектарыгар промышленнай тогу биэрэһтээх ГРЭС оборудованиетын ударнай гра-фитын кэмтигэр толорор кыаһы биэрэһэ.
ССТА корреспондента суруйарынан, үлэ эстафе-тата төһөһүн ылар дуоһаарга сөп түбөһүннэрэн Аччыһый БЭМ рельсэһэриһин тутууга тиир-бетон конструкциялардаах бастаһы састаап болдьох ик-кинэ кэллэ.
(ССТА).

ОСКУОЛА ҮЛЭТИГЭР САҢА КЭРДИИС КЭМ

Атырдаах ыйын 25 күнүгөр оройуоннаабы Култура дьинтигэр учууталлар атырдаах ыйынаабы сүбэ мунньахтара буолла.

Сүбэ мунньабы кылгаа кириэ тыһынан райсовет исполкомун председатели М. Е. ПЕРМЯКОВ аста.

«Оройуон нуруотун үөрэҕиритин үлэтигэрин ССКП Кини Комитетин бэс ыйынаабы (1983 с.) Пленумун уураахтарыттан уонна Пленумна ССКП КК Генеральной секретара таб. Ю. В. Андронов итинтэн үөскээн тахсар сорукутара» дакылааты ССКП райкомун бастааы секретара И. П. ЛИСТИКОВ ыгордо. 1982—1983 сс. үөрэх дьылын түмүктөрүн уонна оскуолалар педагогическай коллективтарын итинэн оро үөрэҕиритин үлэлэрин сүрүн хайыскаларын туһунан райсовет исполкомун нуруот үөрэҕиритигэр отделин сөбүлүсэһэ М. Р. СЫСОЛЯТИН хос дакылааттаата.

Дакылааттары дүүллүһүнэ барыта 13 киһи тыл эттэ.

Мантан аалараа сүбэ мунньахха ССКП райкомун бастааы секретара И. П. Листиков дакылаатын кылгатаан бачыттыбит.

Дакылаатчыт ССКП КК бэс ыйынаабы (1983 с.) Пленума партия идеологической, массабай-политической үлэтин актуальной проблемаларын дүүллүһүнүгэр ураты болгомото саага киһини итингэ уонна онон сибэстээн оскуола үлэтин тупсарыга ууруллубутун болгоһоттэ.

Оскуолалар уонна оскуолаа кириээн итингэ саастаах оро үөрэҕиритин материальной базаларын хантатыга оройуонга бачаа үлэ мытыллар. Оскуолалар сүннүтүн типолог дьылэргэ биер сэмэнан үлэлиилэр. Кабинетная система биер киллэрилинэ, үөрэтэр пособиелар, техсредстволар, о. д. а. баар оллулар.

Партийнай, советскай, ханайыстыбаннай органнар, оскуолалар администрацияларын сааскы уонна сайынны кэмэри биер сүрүн сорукутарынан оскуолалары, оро үөрэҕиритин саага үөрэх дьылыгар, ыстыкка үчүгэйдик бөлөһүн буолар. ССКП райкомун бюрота «Чурапчы» совхоз, Кытаанах сельсовета уонна Кытаанах орто оскуолатын коллектива ити оскуола саага үөрэх дьылыгар бөлөһүнүнгэ итинэн оро уонна сымнааһа лаабырын базатын тэриигэ быйыл саас көтөхтүт бачымынарын биһирээбит. Ол эрэри ити бөлөһүнүнгэ совхоз дирекциятын уонна парткомун буруйдарынан тохор кутталлаа.

Саага үөрэх дьылын бачаа бөлөһүн Соловьев, Дикин, Хатылы, Хайахсыт оскуолалара керсөллөр. Көнники сылларга учууталлар, үөрэнээччилэр кылдымаларын түбүттэ аччаата. Ол эрэри кылһын тыһылар оскуолалар билигин дааны бааллар. Бу ордуу Амма, Сылан, Кытаанах, Болтоно, Хадаар оскуолаларыгар уонна интернат-оскуолаа сүбэ мунньаах. Сорох детсадтар, дьаһылалар эмиз тымныллар. Бу улахан итэҕэни уопсай күүһүнэн туоратарбыт наада.

Үөрэнээччилэри итин аһылыгын хааччыйы кердүүлгэ ырааһынааппытэбэт. Райпо сааһытэааа маныха тулу

итэр үлэ сүрүн күүһүн буолар учууталлар дьону истигэ киллэрэр дьонуннаах кылааттарын үрдүктүк сыналлаан туруор, дакылаатчыт бастың пропагандистары, ментордары паттатааа.

Үөрэнээччилэри идеянай-политическай итингэ партийнай уонна комсомольскай тэрилтэлэр ураты болгомото ууруохтаахтар. Хомойуох иһин, бу үлэ интернат-оскуолаа. Кытаанах, Сылан, о. д. а. сорох оскуолаларга аполитичтүк тэриллэр. Ол түмүгөр оролоор политическай, общественной олох тирээн турар сорукутарын ардыгар ситэ өйдөөбөттөр, зантиселарга көвө суохтар, тыһынан политическай агитация нымаларын сааһааттар, буржуазнай пропаганда куордаллыыр дьаһылаларын мадди саралыыр буолбатахтар.

Комсомнар, пионерскай дружиналар советтара, учкомнар үөрэнээччилэр бэйэлэрин бэйэлэргэ салайынныларын органиарын, бачымынаах оруоллара үрдээн иһиэхтээх. Биһирээ бу өттүнэн итэҕэстэр эмиз бааллар. Холбоор, интернат-оскуолаа маныха болгомото бачымы ууруллубат. Общественная баайга-дуолга харыстаннаах сымнаах итин боппуруостарынан дааны педколлективтар ситэ суох дьарыктаналлар.

Дакылаатка үөрэнээччилэри интернациональнай, патриотическай итин сорукутара туруоруллулар.

Орто оскуолалары бүтэрбит ыччаттар үрдүк үөрэхкэ кириилэрэ албаа суох. Ол сүрүн биричинэтинэн, биллэн турар, үөрэтин хаачыстыбата намыһаа буолар. Көнники үс сылга үөрэхкэ киирээччи ахсаана лаппа аһыаата.

Дисциплиинэни бөлөһөтүүгө педколлективтар бочуунаах кылааты киллэрээхтээхтэр. Оро киһи бачымынаах сүннүтэн оскуолаа сүһүөһүр турар буолларына, киһи дисциплииналары бачымынаах эмиз манна итилинэхтээх. Маныха учуутал холбоор буолар оруола уһулучу улахан. Хомойуох иһин, биһирээ сорох педагогтар бэйэлэрин бэрээдэги көһөллөр: уруокка хойутуулар, уруоту көтүтүлэр, ардыгар борогуулдуулар, ону аһан итиригитиллэр. Интернат-оскуолаа, бэрэбэркэ түмүгүнэн, 1541 уруок аахсыллар биричинэте суох көтүтүлүбүтэ көтүбүтэ. Үөрэнээччилэр буруйу оноруулар тахса турар. Бу ордуу 13 №-дээх СПТУ-а уонна Чурапчы орто оскуолатыгар сымнааһа.

Онай-саочнай оскуола билигин туһунан дьылэһэ, бачымыныгын үөрэтин кабинетнай систематыгар киллэрилинэ, материальной базатын хантатыга бачаа үбү туһана. Коллектив республикатаагы көрүүгэ

Советын «Орто үөрэхтэрин оскуолаларын үөрэнээччилэрин үөрэтин уонна киһилэри үлэни бөлөһүнүн салгыы таһаарар туһунан» Ууруулар тахсыабыттан оройуон оскуолаларыгар үлэни дьирингээн үөрэтингэ биллэр хамсааһын оһуулуна. Билигин адыс профилейн үөрэнээччилэри идэти дьирингээн үөрэтин, туһааннаах материальной базаны тэрийии барар.

Х пятилеткаа 615, көнники үс сылга 550 выпускник тракторист, сүөһү итинтин маастара, обуруотчут, о. д. а. идэти ыллылар. Быйылгыттан Диринг орто оскуолатыгар үөрэнээччилэри тыа ханайыстыбаннай вузтарга кириигэ туһулуур, биологияны, химияны дьирингээн үөрэтэр аналлаах кылаас аһыллар. Чурапчы орто оскуолатыгар интернат-оскуолаа нуруот айымнытын төрүтүгэр үөрэтэр икки профиль эбии киллэриллэр.

Үлэти дьирингээн үөрэтингэ былаанга көрүлүбүт 20 кабинеттан билигин 15 (тракторовединеа 8, сүөһү итинтин төрүтүгэр 3, атын профилларга 4) тэрилинэ уонна ситэриллэр. Базоннай предприятиелар оскуолаларга туһаттан тахсыбыт толору комплектаах 9 уонна үлэти туруктаах 10 тракторы биердилэр, 9 тыһ. солк. көрүнэ үбүнэн көмөлөстүлэр.

Ол эрэри көккө базоннай предприятиелар үлэти дьирингээн үөрэтингэ бааны тэрийингэ сирэ суох бачаарыны таһаардылар. Маныха ССКП райкомун бюротун 1983 с. тохсунну 21 күнү нэри уурааа ситэте суохтук олоххо киллэриллэр. «Сельхозтехника» холбоһук (управляющая Борисов Е. А.) Чурапчы орто оскуолатыгар автодело кабинетин ситэриини тарта, IX кылаастары шофер идэтигэр үөрэтинин тохто. Карл Маркс аатынан, «Чурапчы» уонна Субуруускай аатынан совхозтар Мугудай, Сылан, Кытаанах уонна Хатылы оскуолаларын чугастарыгар механизированнай фермалары тутууга күтүүнэри онорботулар, Мугудайга уонна Хатылыга сүөһү итинтин төрүтүгэр үөрэтингэ кабинеттар тэриллэ дааны иликтэр. Базоннай предприятиялар тракторы ыта үөрэтингэ биер дааны полигону онорботулар, тыа ханайыстыбаннай массыналары, инструменнар комплекстарын, о. д. а. биерэ иликтэр. Промкомбинат салаататын буруйунан интернат-оскуола үөрэнээччилэрэ маһынан уһаныга септөөх кабинеттара суох, I—III кылаастарга иликтэр. Үлэ хоһо сыччаа Хатылы, Бахсы, оттон идэти туһаайыга үөрэнэр-матодическай кабинеттар

Хайахсыт, Бахсы уонна Мугудай эрэ оскуолаа, ыгар бааллар.

Сыл ахсын үөрэнээччилэр таһаарыллар. Мастеровойлар дьаһыллар, тыһылар.

Иришкелай учууталлар үлэлэри киһини үөһөтүт. Ситэ эрэ оскуолаа барыта 550 квадратнай метр иһинээх иһингэ таһаарыллар. Үүһү ылааһа хомуура сыһыан 10-15 тонна, ортон былаан 10-15 тонна этэ.

Дакылаатчыт үөрэнээччилэр туһалаах үлэтигэр үрдүктүк сыналлаа. Пятилетка икки бастааы сылларга оролоор барыта 1,1 мөл. солк. суумалаах үлэни толордулар. Субуруускай аатынан совхоз Хатылы, Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуун оскуолаларын кылта саа сибэстэһэн үлэ уонна сымнааһа лаабырларын тэрийинилэр биһирээбит. «Чэчир» (Хатылы), «Кустук» (Бахсы), «Маяк» (Диринг), «Маяк» (Одьулуун), о. д. а. үлэ уонна сымнааһа лаабырлар ордуу тэриһиннээхтэр.

Ол эрэри лаабырлар базаларын капиталнайдык тэрийии үгэс сирдэтигэ таһаарылла иликтэр. Бу үлэти икки сыллаах былаан тоһунна, быйыл дааны бачаарынаах көмө туруктаах. Билигин дааны балааккалар, оролоор лаабырлар бааллар. Үөрэнээччилэр үлэти холбоһуктарыгар итэти үлэ кердүүлгэ итигэтигэбэт. Бу өттүнэн эмиз көдүүстээх дьаһаллар ылааһах тустаахтар.

Үөрэнээччилэри идэти туһаайыны боппуруостарыгар дакылаатка бачаа мистэ бөрилиннэ, икки сорукутара ыйылынылар.

Орто оскуола выпускниктара производствода үлэни тахсыларга үчүгэй үгэс кубулуйда. Хатылы, Сылан, Кытаанах уонна Мугудай орто оскуолаларын бүтэрбит ыччаттар көнники сылларга коллективнаа тыа ханайыстыбатыгар үлэти тахсарга кэрэхсэбиллээх бачымынары көтөхтүлэр. Ол эрэри маныха эмиз итэҕэстэр бааллар. Үлэти тахсааччылар та септөөх усулуобуйаны тэрийии сир ахсын кылаар буолбатах. Чурапчы орто оскуолатыттан производствода тахсы ситэте суох, холбоор, быйыл «Чурапчы» совхозка 21 онугар 10 эрэ выпускник таһыста.

Дакылаатчыт түмүгөр идеянай-политическай, итэр үлэ сорукутарыгар бочуулаан тохтоо уонна ССКП КК бэс ыйынаабы (1983 с.) Пленумун уураахтарынан салайтаран оройуон нуруотун үөрэҕиритин үлэтигэр үүнэр көдүүнэни коммунистическай итингэ дьаһалтыгар саага ситэтиилэр налларгэ ССКП райко

Учууталлар атырдыах ыйынаабы сүбэ мунньахтара ДАКЫЛААТТАРЫ ДЬУУЛЛЭНИИ

Сүбэ мунньахха дакылааттары дьууллэни актиннайдык, критическэй, дин барда. Араатардар багы ССКП Кини Комитетин бос ыйынаабы (1983 с.) Пленумун уураахтарыгар идеологическай, маасса-бай-политическай үлэни, оскуола үлэтин тупсарыта, саага кинини мунньа туроролдубут сөргүтөр үнүлүчү суолта-ахтары уонна олорнорут үөрэтирини үлэтирини улахан эштинини сүтэрэллэрин сөргөтөр билиэтээннэр.

Мугудай орто оскуолатын элүүдэ Е. А. Спенцо, араас биричиннэлэрини, ораак хаһаайысты-боннай үлэтирээ үөрэнэччилэри, учууталлары тардыынан программаны көрүлүр уруктар үстүгү көтүтүлүлэрини критикалаата. Холобур, балаган ыйын 20-тигэр дьэри оскуола үлэлээбэ-дэниэ, бары предметтэ-р, быһа холууан, 750-ча урук сытыллыбакка хаалар. Ону кэлин сит-терини кыаллыбат. Онон сибээстэн кини үөрэх ды-ла сааламмытын кэннэ оҕоу араас субуотун-уруктарга тардыыны ба-раахтыр этте.

Араатар нуучча тылын уонна литературатын үө-рэтини тупсарыта сата-аһын атастаһа итиннэ учуутал үлэтир дьисси-линиини бөдөрөтүү оролун ыйда.

— Билиги совхозпугу-тар үөрэнэччилэр ула-хаа көмүс сироллор— дия этэ Карл Маркс аатынан совхоз партко-мун секретара В. Е. По-пов.— Агардас быйыл са-йын, ситэтэ суох аары-нан үөрэнэччилэр үлэ-дэ холбохторунан 550 тынча от соҕуопкалан-на, 32 тыһ. устуука кир-пичтэ үктөннэ.

Пареком секретара Вахсыга Д. А. Абрамов сыйлааччылаах үлэ уон-на сыныалан лаабырын төрөбүннэ хайдаата. Ки-ни үлэ уонна сыныалан лаабырдарын бааһарын капеталлайдык тари-йини совхоз салалтата улахан болломтотун уура-рын, билигин Одьулуун

оскуолатын лаабырын баһаарыгар барыта 33 тыһ. солк. суумалар үлэ аһа-тылларын иһитиннэрдэ. Ону тэнэ Мугудай орто оскуолатыгар үөрэнэч-чилэри илээ туһаайы үчүтэйдик тарилларын, ол түмүгэр быйыл онуһу бүтэрбит 10 ыччат сүөһү иһитиннэр үлэни тах-сыбытын көпсөтө.

13 №-дээх профтехучи-лищеда билигин респуб-лика 23 оройуоннарыттан ыччаттар кэлэн рабочай илээ үөрэнэ сымдыаллар. Хомойуох иһин, учили-щеда оройуонтан үөр-төнөччү албаа суох. Хо-лобур, быйыл билигини тургутунаа Эрилик Эри-стин аатынан совхозтан 3 эрэ киһи үөрэнэ кэлэ. Субуруускай аатынан уонна «Мындабаайы» совхозтар салалталара профтехучилищеда үөр-төнөччилэри ыстыынан эмиз ситэ-хотэ дьарык-тамматтар. Чурапчы ор-то оскуолатыттан быйыл 12 оҕо СПТУ-га киириэх-тээбиттэн 4-дэ эрэ үө-рэнэ кэллилэр. Оттон хаһаа бу болпуруоһунан олохтоохтук дьарыкта-нар, кыһанар, сирдари-гар балаһыанча чыгха-атын. Ол курдук, Карл Маркс аатынан совхоз-тан 30-ча уолаттар уонна кыргыттар тракторист, оҕуруот аһын үүнэрэч-чи маастар идэлэрини ылаары сымдыаллар. Быйыл Одьулуун оскуола-тыттан СПТУ-га 20-чэ оҕо киирдэ.

Ити туһунан 13 №-дээх СПТУ директора М. М. Максимов эттэ уонна о-скуолалар администра-цияларга үкүгүр араахан иһитиннэр оҕолору учи-лищеда ыталларын кри-тикалаата.

Диринг орто оскуола-тыттан РСФСР үтүөлээх учуутала Т. К. Далбаева бэйэтэ үлэлиир коллек-тивин туһунан көпсөтө. Онуоха кадрдар бири-сир-гэ олохсуһан үлэлэһи-нини суолтатын ордук билиэтэ. Бу оскуола туруктаах подколлектив-таах, математик А. А. Архипов, начальнай кы-лаастар учууталлара З. М. Романова, нуучча

тылын уонна литература-тын учуутала М. Е. Пудова уо. д. а. курдук бэйэлэрин идэлэрин ба-һаабыт, айымньылаах-тык үлэлээн үчүгэй тү-мүктэри ситиһэр пед-агогтар биилэр.

Кини түмүгэр партия эрэйэрин курдук олоххо антинай позициялаах, үлэни таптыыр комму-нисты аһа тутууччыла-ры иһэн таһаарыта ту-руорбут саага сөрүктэрин баһаарыта оройуон учууталлара үрдүк эс-пириттэстээхтик ыстыы-тар диэн эрэнэрин бил-лөрдө.

— Сайынны кэмгэ,— диэтэ оройуоннаабы сан-спидетация кылаабынай араа Н. А. Комаров,— тариллар үөрэнэччилэр үлэ-дэ холбохторун сөптөөх усулуобуйанан хааччыылы билигин да-баны оройуонга кыалла-ылык: оҕолор дьы-фот-мөлтөх туруктаах, оҕолор аһынан-үөлүнэн, ордук үрүгү аһынан, голору кааччылаабыттар, арды-гар режим кэһиллэр, тус-быйа гигиенисти көрдө-бүллэр тутуһуллубаттар.

Итинтэн салгыы араа-тар, оскуолаларга итин-аһылыгы тарийини баар улахан итэстэри ахтан туран, райпо бырабы-лыһыаннаах аадырайы-гар сирдээх критиканы оҕордо. Ону тэнэ оскуо-лаларга сырдатты себе-суоһуттан оҕо хараба мөлтөөһүнэ албаа, со-рох учууталлар доруо-буһаларын бэрэбиркэлэ-п-төтөрүн санаата.

Интернат-оскуола учуу-тала, маһнайгы сүһүөх партиянай тарилтэ сек-ретара Л. М. Винокурова бэйэтин этиитин эмиз коллективин оҕолор анаата. Чурапчы аһы-кылаастаах оскуолатын подколлективин кытта ыкса сибээстээхтик бири-гэ үлэлэһин үчүгэй тү-мүктэри биэрэр. Интер-нат оскуолада республика оройуоннарыттан кэлэн үөрэнэллэр. Онон, биллэн турар, үөрэнэччилэр састааптара араас буолар. Оттон оройуон оскуола-лара үкүгүтэ эмиз мөлтөх-тэ суох оҕолору ыта

сатыылар. Арай Ары-лаах, Болтоно уонна Чу-рапчы аһы кылаастаах оскуолаларыттан эрэ үчү-гэй бэлэмнээхтөр кэл-лэр.

Тыл аһааччы оҕо спор-тивнай оскуолатын сити-һиллэрин аһына. Ол курдук, өр көмнээх тох-тобул киннитан түстүү-тар республикада хамаан-данан бастааллар, оҕу-нан ытыыта 2 спортсмен маастар, 3 киһи маастар-га кандидат нурмала-рын толордулар. Түмүгэр кини оскуола базатын бөдөрөтүүгө көмөү оҕо-роҕо туруоруста.

Мугудай орто оскуола-тын историка учуутала Г. М. Макаров кыраайы үөрэтин үлэ-дэ оройуон оскуола-ларыгар оҕо биридиннээн уратыларын учуоттаан сыһыаннааһын хайдах олоххо иһиллэрлэрин билиһиннэрдилэр.

— Быйыл сайын били-гин оскуолабыт 5 үлэ уонна сыныалан лаабы-рын тарийда,— диэтэ Чу-рапчы орто оскуолатын директорун иһтэр үлэ-дэ солбуйааччы П. Н. Кала-чев.— Олор балаҕа үчү-тэйдик үлэлэтиллэр. Ха-дарга үлэлэбэт оҕо-лорго Эрилик Эристин аатынан совхоз салалта-та усулуобуйаны хаа-чыда. Оттон Субуруус-кай аатынан совхоз ди-рекциятын өттүттөн он-тук көстүбэт, бөл оҕолор ааспыт сылга үлэлэбэт-хамнастара төлөнө илик.

Кини үлэ холбохтук-тар сайынны кэмгэ студенина иһтэччилэ-

тыыбыт. Ол эрээри бу өттүнэн билигин дабаны кыалла иһик элбэх.

Итинтэн салгыы кини оройуон кинигэр били-гин дабаны сайынны тө-рөбүннээх үлэни, сы-ныаланнаах хабыллы-баһаа хаалар оҕолор эл-бэхтэрин, орто оскуола-да үлэ уруктарыгар үө-рэтингэ туттуллар тарилла-ри оҕоруу кыаллыбатын, састарын ситэ илик: оҕолор ортолоругар ит-тэр үлэ-дэ комсомольскай тарилталар орооллара на-мыһааһын билиэтэ. ИВСЛКС райкомун

Одьулуун оскуолатын бастагы секретара Н. Н. Хоуганов бэйэтин эти-тин үөрэнэччилэри олох-хо активнай позиция-да иһитингэ комсомольскай тарилталар ороолларын үрдэтингэ анаата.

Сүбэ мунньах дьууллэ-һилибит болпуруоска ту-һааннаах рекоменда-ция ылына.

С. ПОПОВ,
Д. ЭВЕРСТОВ.

Сымыкка: мунньах кыттылаахтара (хаһас-тан)—М. П. Васильева—Соловьев аһы кылаас-таах оскуолатын англий-скай тылга учуутала, И. Н. Попов—Кытаанах орто оскуолатын физру-га, Е. Д. Макаров—Сылан орто оскуолатын геогра-фия учуутала, М. Е. Сидорова — Дирингээби дьааһыла-сад иһтэччигэ уонна Е. И. Коркина—Мөддэхси начальнай оскуолатын иһтэччигэ.

П. Оконешников фотота.

Сыт садаланыаһыттан оройуонга 509 ныйрэй ту-һаа суох элэ. Совхозтарга билигин 1522 ороһу ныйрэй баар. Оттон 245-һэ үһүс, 19-һа төрдүс суор-таахтар.

Балаһыаннаах иһтэри мөлтөһүн учуоттаан, ССКП райкомун бюротта уонна райсовет исполкома ныйрэйдэри атырдыах ыйын 25 күнүттэн кыстык хотонноҕо кыларар, сылаас эбии аһылыгынан хааччылар соруу туруорбуттара.

Ити дьаһал хайдах олохтонон эрэр? Ол туһу-нан билигин редакциябытар туһааннаах сала-ааччылар маһык эһпириттэлэр:

Г. СМЕРНИКОВ, Бол-уларын тутта сыдыа-тоно отделениетын уп-равляюһа:

— Билинээх сүөһү кө-нүһүн өлүүтэ тохтообот, агардас маччират иһки ыйыгар 58-ка тийдэ, үк-сэ ныйрэй. Ити, сүрүн-нээ, кыстыгы мөлтөхтүк туорабыллыыттан си-ибээстээх. Ону учуоттаан сорох дьаһаллары олох-тоон эрөбит. Болтоноҕо аһа үлэ-дэ киириэхтээх-төтөнү ныйрэйгэ анаан

— Кыра сүөһүлэри кы-стык сирдаригар көһө-рөн эрөбит. Тыһы ный-рэйдэри Түөйэ, оҕус бо-псит. Улахан хотон оро-оскуолары Улахан Күөл

Бэбиэскэбэ: кыстык бэлэмэ КУОЛУЛАРЫНАН ХОЛКУЛАР

биригээдаларыгар кыста-тыахпыт. Икки сиригэн 250-ча борооску туруо-ва.

Балаһыаннаах Түөйэ ө-түтэр ордук курдук: 6 бас-тайааннай көрөөччү бу-луунна, хотон өрөмүөнэ ситирилиннэ, ороһу 20-30 ныйрэйдэри кыра хотон-но анал көрүүтэ туруо-рабыт.

Улахан Күөлгэ итэ-дэс-быһаас албах. Арыый Онон бурдугу салтан

эрэргэ тийдидит.

А. ПАВЛОВ, Болтур-отделениетын управляю-һа:

— Билинээх сүөһү кө-нүһүн өлүүтэ үкэ— эм-кар ыарыыттан. Минер-альнай уоһурууттан уонна сыһыа-халты аһа-тыыттан туораһын эмиз баар. Ыччат сүөһүнү со-тору интенсивнай уоту-га туруоруо этибит. Ный-рэйдэри туруктарынан группалаан көрүүнү са-далаһтыбыт. Биирдик кө-рөөччүгэ 25 тыһи тутта-

РЕДАКЦИТТАН: Көстөһүн курдук, ныйрэйдэри кыстык сирдари буларын тардыллыах, хойу-суох туруктаах. Оттон ол туох содуллаах буолуо-ба билэр.

Балаган ыйа — кыстык бастагы ыйа. Совхозтар саалааччылар, орто аһаа кадрдара, туһааннаах специалистар субу күнүгэ сүһал эбии дьаһалла-ры ылаах.

рага баһаардыбыт. Онон бу үлэ-дэ албах киһи тар-дыллар буолла. «Юби-лейнай» ферма хотонун өрөмүөнө соторутааһыта бүтөрүлүннэ. Ныйрэйи сы-лаас эбии аһылыгынан балаган ыйын 1 күнү-тэн ыла хааччылар ту-руктаахпыт. Мөлтөхтөргө искусственик үүтү иһэр-дэ турабыт. Ороһу ный-рэйдэри малларга тарда-тарга көпсөтө сатыыбыт да, сөбүлээн ыла охсу-баттар. Билингитэ бири-да туттара иликпинэ.

Стендальгэ сага доку-
ментар тахыларын
туһунан радио биллэрдэр
эрэ, Нью-Йорк ХНТ сек-
ретариатын дивизион үһүс
мандиэмэнтэр баар бө-
чөөт представительлэригэр
аналлаах ыччат үлөһи-
салаата, үгэс курдук,
журналистарынан туо-
лааччы. Аккредитуйда-
мыт корреспонденттар
болломторугар космо-
ческой куйаарга итинэ-
нэ космостан Сиргэ сы-
һыаннаан күүһү туттуу-
ну бобор туһунан Со-
ветский Союз киллэр-
бит дуогабарын туһунан
диктор интениербитигэр,
адыах сөкүүндэ иһинэн
киһи саалаа аныһыан
да кыайан кирибэт буол-
бута. Ити документа тек-
син түнтүтэр секретариат
үлөһитигэр кумааһыны
букатын иһиниһигэр сул-
бурута тыһыптытара, ол
иһиниһигэр саала турган-
нык кураанхтаммыта.
Редакциялар хосторугар
үлө хуестуу ортубута.

Журналистский аргумент-
тар ол иһиниһигэр күн Мос-
квада ССКП КК Генер-
альной секретаря, ССРС
Верховной Советын Пре-
зидиумун Председателя
Ю. В. Андропов амери-
канский сенатордары кыт-
та көрсүһүүгэ интени-
ербит сага советский
инициативагытар сүүнэ
интерес киһи эйэни он-
нунан хаалларыы, сөби-
лэһиниһигэр үлөһүгүнү
үүһүнэһигэр таһыныһыан
уонна ядрнай сэрин ал-
дыархайын туоратыы
дьыалаларыгар улахан
суолтааһынан быһаа-
рыллар. Аан дойду об-
щественно-космический
инициативагыһынан та-
һаарбат туһунан сага
этиһилэри киллэрэн туран
Советский Союз ол этиһ-
илэригэр хосуну, кэскиллээх
агартастыы биһиги өрүт-
тээх хардыһынан бигэрэ-
тинитигэр болломтотун ту-
һаарар. «ССРС—дизин эт-
то Ю. В. Андропов сен-
атордары кытта көрсүһүү-
гэ—атын государстволар,
ол иһингэр АХШ эмнэ,
космоска спутнигы утары
сэрин сөбиһи ханһык
баарар көрүгүн таһаа-
рылтан туттунар кэм-
иһигэр бүтүнүүтүгэр
космос куйаарыгар спут-
нигы утары сэрин сөбиһи

ханһык баарар көрүгүн
бастаһынан таһаарбакка
бөйөтүгэр эбэхтэһили-
бэ ылынар, атыннык эт-
тэххэ, оннук көтүтүүлэр-
гэ бөйөтүн өттүтүн мо-
ракториы киллэрэр».

Сэбилэһиниһигэр үлөһү-
гүнү ол өссө суох си-
ригэр, космоска, таһаа-
рыһыны туоратарга туһу-
ламмыт инициативалары
Советский Союз биһиги
эрэ көтөхпүт буолбатах.

Аан дойду
ТЕМАТЫГАР
БЭСИЭДЭ

Быстахтыы ыллаахха, ик-
ки сыл иһараа өттүгэр
ХНТ Генеральной Ассам-
блеяга космос куйаары-
гар сэрин сөбиһи ханһык
да көрүгүн таһаарыһыны
бобор туһунан дуогабары
туһарыныгэ биһиги этиһ-
илэригэр биһирээбитэ. Бу
сырыһыга ССРС бөйөтүн
этиһилэри өссө чуолкай-
дылар, өттөн сорох өрүт-
таригэр өссө иһиниһигэр
дизин барар. Киһи космос
куйаарыгар даһаны, кос-
мостан Сиргэ сыһыан-
наан даһаны күүһү
туттууны букатын бобор
туһунан дуогабарда-
һарга эһиниһигэр киллэрэр.
Киллэриллибит дуогабар
бырайыагынан туттаах ба-
лаһыаннаһалара—ол кос-
моска базалаһар сиргэ,
салгыһи уонна космос ку-
йаарыгар баар объектар-
га охсууһу оноругута са-
рин сөбиһи ханһык баа-
рар көрүгүн космоска
боборобалаһыны уонна
тарваттыһыны толору бо-
буу иһиниһигэр государство-
лар спутнигы утары са-
га системалары онор-
рууттан, аккаастаныһыла-
ра, ону тэнэ киһилэргэ
баар оннук системалары
суох оноруулар.

Космоска спутнигы ута-
ры сэрин сөбиһи таһаа-
рыһыга ССРС агартастыы
биһиги өрүттээх моратори-
йын уонна дуогабар бы-
райыагынан кытта билси-
һэн бараһа, ХНТ Генер-
альной секретаря Х. Пе-
рес де Куэльер олору сэ-
билэһиниһигэр үлөһүгүн
космоска тарбаттыһыны
тохтотуу дьыалатыгар
биллэр-көстөр кылааты-
нан ааттаата. Уочарат-
таах советский тас поли-
тической акцияга үрдүк
сыһабылы элбэх дойду-

лар биллиһээх политичес-
кой деятельлэр уонна
общественностара, аан
дойдутааһы бөчөөт биһир-
дилэр. Кремль Ю. В. Ан-
дропов кытта көрсүһүгэр
американский сенатордар
бөлөхтөрүн салайыгэр се-
натор К. Пелл сага ини-
циативагы «позитивнай
хардыһы» быһылыһыан
характеристикалаата. Ки-
һи эттэ: «Биһиги бука-
бары «Сир» диэн ааттаах
сүүнэ космической ха-
раабыл пассажирдарынан
буолабыт уонна биһиги
халык хардарыта биһиги
үлөһүгүн иһиниһигэр ба-
ры эйэлээхтик олорорбут
эбэтэр бары биһиги өлөр-
бут тутулукутаах».

Официальный Вашинг-
тон госдепартамент пред-
ставитель А. Ромберг са-
гытынан «Космоска сэби-
лэһиниһигэр контуруоллаа-
һыныга советский ханһык
баарар олохтоох этиһилэ-
ригэр болломтолохтох үөрэтэр-
гэ аһаастык эрэннэрдэ.
Ол эрээри оннук үөрэтиги
барар кэмигэр президент
Рейганынан официальной
санкционнамыт бөйөтүн
байыһыан кос-
мической программала-
рын Халбоһуктаах Штат-
тар толорорго туруналлар.
Халыһы-үгэ аһаан иһэр
ыйга, «Нью-Йорк таймс»
хаһыат биллэрэринэн,
АХШ-тар спутнигы ута-
ры сэрин сөбиһи бастаһы
боборобалаһыны ыһыт-
тыһыан сөп, өттөн 1987 сыл-
га Пеннагон бөйөтүн дьа-
һаһыгар 112 единица он-
нук сэрин сөбиһи ыларга
суоттанар. Варыһаан аа-
рыһынан, ол программа
сыһаната 3,6 миллиард
долларга төһөһөр.

Космоска сэбилэһиниһигэр
үлөһүгүн тарваттыһыны
утарааһылар ааттарыт-
тан сенатор П. Тсонгас
американский правитель-
ствоны «АХШ сатаан төн-
нүлүбөт кириһитэ чута-
һаан иһаллэрин» туһунан
сэрэттэ. Кырдыга даһа-
ны, АХШ космоска ута-
рыта турсуу курсуттан
аккаастаналлара буоллар,
эйэ уонна аан дойдута
куттал суох буолуутун
дьыалалара онтон сүү-
йүөх эрэ этиһэр. Бу са-
лаага хардарыта ылы-
ныллар быһаарыһыны көр-
дөөһүнгө төрүтүнөн ССРС
дизинэ уонна конструк-
тивной позицията буолар.

Ю. РОМАНЦОВ.
(ССТА).

Үөрэнээччилэргэ аналлаах

Ааспыт субботада оро-
йон киһиниһигэр универ-
маг үөрэнээччилэргэ
аналлаах таһаардары дэ-
лэччи атыһылаата.

Маһаһыһыгар уонна ла-
ректар полкаларыгар үө-
рэх тэриллэрэ, уолаттар
уонна кыргыттар оскуо-
лада кутор формалара,
атахтарын таһаһа толору
кыһанналар. Ити күн
төрөппүттэр барыта 13
тыһ. солк. ордук суума-
лаах араас таһаардары
бөрт хамаһатык атыһы-
ластылар.

В. ИГНАТЬЕВ.

БИҨИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с.
Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 21-395, отделлар —
21-495, уопсай 21-505.

Киносөт оройуоннааһы
дирекцията уон биһирис
пятилетка ааспыт икки
сылыгар үлөһитэри киһи-
һинэн хааччыһыта ту-
руоруллубут сорукутары
үлө сүрүн көрүһиһигэр
толорон кэллэ. Ааспыт
күрө-бөһөз юбилейдар-
дыах сылга кэккэ кино-
фикатордар сэмэй сити-
һиллэрэ үрдүктүк сыһа-
ламмыта. Дириһиһигэр
киноустановка — киносе-
ккэ биһиги бастыһы кол-
лектив Маниа ор сылларга
үтүө суобастаахтык үлө-
һиһи киномеханик М. М.
Федосеева «ССРС кине-
матографиятын туйгуна»
ааты ылла. Киноустанов-
ка старшайа И. И. Ери-
меев ССРС Кинофика-
цияга государственной
комитетын Бочуотунай
грамотатынан наһараа-
далаһа. Бу установка
үлэһити сыл аһыһы ту-
һаран, көрүгүн байытан,
сайыһынан иһэр. Ол тү-
мүгэр общественная-по-
литической кинолекто-
рийдар үлэһитин быһылы-
гы көрүү-конкурска рес-
публикада иккис миһетэ-

да тахсары ситистэ.
Коллектив, ССКП XXVI
уураахтарын сэмэй
олоххо киллэһэн, улахан
дьонго уонна ыччаттар-
га «Ас-үөл программатын
—олоххо!» диэн кинолек-
торий үлэһити тэрэһини-
һээхтик саһалаата. Ди-
риһиһигэр холобурдарын
атын киноустановкалар-
быт эмиз батыстылар.

Опыттаах киномеханик
В. И. Федоров РСФСР
Кинофикацияга государ-
ственной комитетын Бо-
чуотунай грамотатынан
наһараадалаһыта Одьу-
лууһааһы киноустанов-
ка даһаны сылтан-сыл

аһыһы айыһыһылаахтык
үлэһитин кэрэһилиһэр.
Эмиз иһиниһигэр В. В.
Смирников (Толей Дири-
һигэр), П. В. Коркин (Ула-
һан Күөл) уо. д. а. кы-
һыһы производственной
учаастактары хаһан үчү-
гөйдик үлэһитиллэр.

Киномеханик Е. П. Кар-
тузов 29-с сыһын биһиги
идэһин үлэһиһигэр. Ол туха-
ры тэрдиһилибит произ-
водственной сорукаһы
молдыһыны чистээхтик

толорор, эдэр биһиги иһа-
һаһаһыгар бастыһы хо-
лобурунан буолар.

Коллектив быһыһы
үрдэтиһилибит эбэхтэ-
һилиһитигэр толоруу-
гар социалистической
кусталаһыһыны оройуон-
на ыһырыһылаах М. Ф.
Местникова старшайдаах
Сыһаһыһааһы киноуста-
новка көрүлүүр. Бу уста-
новка сыл ааспыт сөт-
тэ ыһыһааһы быһаһыны
киһиниһигэр көрөөччүнү ха-
һыһа 110,6 экран-күнү-
гэр 100,8 уонна үп ки-
риһиһигэр 112,1 бырыһыан
толортоото, онон биһирит
тыһыгар турар кыахтаах.

Советский киннэ күнүн
бөһөзтөн туран, оройуон
кинофикатордара ССКП
Кинн Комитетын бэс
ыһыһааһы (1983 с.) Пле-
нума тарилтаһыны ин-
ниһиһигэр туруорбут са-
га эһиһиһиһигэр сорука-
һы толорууга бары
үлэһитин, кыһаһыһыла-
һыны ууруохтара.

А. СЛЕПЦОВ,
киносөт дирекциятын
директора.

САГА КИИНЭЛЭР НҮҮТЭЛЛЭР

Балаһан ыйыгар кылгас
болдьоххо М. Горький
аатынан студия билли-
лээх советский поэт Сер-
гей Наровчатова өлүөн
эрэ иһиниһигэр бөчөөтэһипит
Государственной биһи-
мийһин ыһыт «Василий
Вуслев» диэн поэматы-
нан уонна Новгород ити
бухатыһынын туһунан
үгүс номхотро, ыры-
ларга-тойуктарга, үһү-
һиһиһигэр олоһуран усту-
бут кэтит экраннаах өн-
нөөх «Василий Вуслев»
диэн хартыһыната экран-
на таһаарылар.

Сүрүн оруоллары 1981
сыл бастыһыгэр аһырунан
ааттаһыт Дмитрий Зо-
лотухин, биллиһээх ар-
тистар Л. Хитлева, И.
Алферова, А. Мартынов
уо. д. а. толороллор.

«Грач Виктор Сергее-
вич буруйдаһыһы саамай
үрдүкү миһэрэтинэн—
атыһыларга, киһи быраата
Грач Александр Сергее-
вич кытаанах режимнээх
үлэһин көһнөрүһигэр, коло-
нияда биһэ сылга уурул-
лаллар.

Итинниһигэр түмүктээх А.
Довженко аатынан сту-
дия журналистката

О. Чайковская «Это было
под Ростовом» диэн сен-
сационнай матырыһаа-
һынан «Грачи» диэн өн-
нөөх киһиниһигэр көрүөх-
пүт. Оруолларга—А. Пе-
тренко, Л. Филатов, И.
Булдина уо. д. а.

Свердловскайдааһы ки-
ностудия Сибирь тайга-
тыгар уопускаларынан
атаара кэлбит эдэр дьон
бандыһыттары сойуолаа-

һыһыта уонна тутууга ми-
лицияда көмөлөһүүлэрин
көпсөһөр. «Найти и обез-
вредить» диэн кэтит
экраннаах өннөөх сага
лиһитэтигэр В. Невзоров,
А. Градов, И. Шмелева,
уо. д. а. оонньууллар.

Эмиз кылгас бол-
дьоххо «Нури» диэн үгүс
трагедиялаах индийский
хартыһына көрдөрүлэр.
С. ДАНИЛОВ.

ГРАЧИ

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Тус
бэйэ хаһааһыһыһыгар
анаан кыракий трактор-
дары Пльзениһигэр мас-
сыһыһы онорор завод
онорон таһаарыһыны са-
һалаата. 9 киловатт кыам-
таах дьыалателлээх бу
трактор араас тыа хаһа-
һыһыһыһыһы үлэһити то-
лоруон сөп, мэйһидэрдээх
сиргэ сылдьар кыахтаах.
Трактор мунутуур түртэ-
һигэр—чааска 20 километр.
Синимокка: «Минитра»
кыракий трактор.
ЧТК—ССТА фотолара.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Республикатааһы «Мясомолпром» холбоһук аһы-
һыһыһы лабораториярын уонна маастардарын бэлэ-
һигэр 8 ыйдаах курска үөрэххэ ыһыһар.

Үөрэнэһи баһалаахтар Чурапчытааһы этүүт ком-
бинатын администрациятын кытта балаһаһы ыйы-
10 күнүгэр диһири кэлэн кэпсэтиһэр.

Администрация

«Мындааһыһы» совхоз салаһыта, Соловьев
сельсоветын исполкома механизатор
СИБИРЯКОВ Николай Иванович
эдэр саһыһыгар соһумардык өлбүтүнэн төрө-
пүтүһигэр, аймахтарыгар кутурбаныһыгар

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского
райкома КПСС и районного Совета народных депутатов
Якутской АССР.